

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ ΠΥΡΗΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ Η ΕΛΛΑΣ

‘Υπό τοῦ κ. ΘΕΟΔ. Γ. ΚΟΥΓΙΟΥΜΤΖΕΛΗ

‘Εκτάκτου Καθηγητοῦ τῆς Ανωτέρας Φυσικῆς
εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν

Πρωτοεουλίᾳ τῆς Οδύνεσκο καὶ κατὰ πρότασιν ἀμερικανῶν ἐπιστημόνων ἐγένοντο συσκέψεις διὰ γὰ τεθοῦν αἱ βάσεις μιᾶς εὐρωπαϊκῆς συνεργασίας διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν πυρηνικῶν ἔρευνῶν. Αἱ ἔρευναι αὐταῖ, ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των, ἀπαιτοῦν πολυδαπάνους ἐγκαταστάσεις καὶ ἐπιβαρύνουν σχετικῶς πολὺ τὸν προσυπολογισμὸν ἑνὸς καὶ μόνου κράτους. ‘Ως ἐκ τούτου ἡ Εὐρώπη—ἔξαιρουμένης τῆς ‘Αγγλίας—ποτὲ δὲν θὰ ἡμιποροῦσε, παρὰ τοὺς παγκοσμίους φύμης ἐπιστήμονάς της, νὰ πλησιάσῃ καὶ τὴν Ἀμερικὴν καὶ αἱ πυρηνικαὶ ἔρευναι θὰ περιωρίζοντο ἀναγκαστικῶς εἰς διατάξεις μικράς ἐνεργείας ἢ εἰς μόνην τὴν κοσμικὴν ἀκτινοθολίαν, μὲ τὸ τυχαῖον τῆς κατανομῆς της. ‘Η κοινὴ δμως συμβολὴ διὰ τὴν ἕδρυσιν ἑνὸς Εὐρωπαϊκοῦ ‘Εργαστηρίου μὲ δύο ἐπιταχυντικὰς μηχανάς, ἐκ τῶν δύοιων ἡ μία θὰ ὑπερβῇ κατὰ ἐνέργειαν πᾶσαν σήμερον λειτουργοῦσαν ἢ κατασκευαζομένην διατάξειν, ἥτο δυνατή, καὶ αὐτὸ συγετελέσθη χάρις εἰς τὴν Ὀθησιν τῆς UNESCO καὶ εἰδικώτερον τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἐπὶ τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν γάλλου καθηγητοῦ κ. Auger.

‘Η ἕδρυσις ἑνὸς πυρηνικοῦ ‘Εργαστηρίου μὲ προσωπικὸν ἔξ δλων τῶν μετεχόντων τοῦ ὅργανισμοῦ κρατῶν, δ συγχρωτισμὸς τῶν ἐπιστημόνων τῆς Εὐρώπης, ἡ φιλοξενία ἀμερικανῶν εἰδικῶν εἰς τὸ μικρὸ ‘ἀτομικὸ χωρίσ», θὰ ἔφερε μεγίστην ὠφέλειαν, τόσον ἀπὸ ἐπιστημονικῆς ἀπόψεως δσον καὶ ἀπὸ διεθνοῦς πολιτικῆς πλευρᾶς. Τοῦτο είγαι εἰδιαιτέρως ὠφέλιμον διὰ τὰ μικρὰ κράτη, δπως ἡ Ἑλλάς, τῆς δύοιας οἱ ἐπιστήμονες θὰ συνεργάζωνται ἵσοι πρὸς ἵσους, μὲ ἔρευνητὰς ἀλλων, ἐπιστημονικῶς προηγμένων, χωρῶν. ‘Η σύσφιγξ φιλικῶν δεσμῶν μεταξὺ τῶν ἐπιστημόνων ποὺ ἔργαζονται ἐπὶ τοῦ κλάδου αὐτοῦ τῆς Φυσικῆς, μὲ τὸ εὐρύτατον μέλλον τῶν ἐνεργειακῶν ἔφαρμογῶν του, θὰ συνέβαλεν εἰς τὴν δημιουργίαν ἑνὸς ἀγωτέρου εὐρωπαϊκοῦ δμοσπονδιακοῦ πολιτισμοῦ.

Πράγματι, μετὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν συνεργασίαν ἐπὶ τῆς ἀμύης καὶ τὴν συνεργασίαν τῶν κοινούλευτικῶν δμάδων τοῦ Στρασβούργου, ἡ γέα αὐτὴ συνεργασία ἐπὶ πεδίου ποὺ ἔχει σχέσιν καὶ μέ ζητήματα τόσον οἰκονομικὰ δσον καὶ πολιτικὰ ἐκάστης χώρας, εἴναι γέα ἐκδήλωσις τῆς συνεργαζομένης διὰ τὸ κοινὸν καλὸν ἐλευθέρας Εὐρώπης. ‘Η πρώτη σύσκεψις ἐγένετο ἐν Παρισίοις κατὰ Δεκέμβριον 1951 (‘Αντιπρόσωποι τῆς Ἑλλάδος οἱ κ. κ. Δ. Χόνδρος καὶ N. Ἐμπειρίκος), ἡ δὲ δευτέρα ἐν Γενεύῃ (‘Αντιπρόσωπος κ. Χόνδρος) δπου καὶ ὑπεγράφη τὸ πρακτικὸν τῆς ἕδρυσεως τοῦ Συμβουλίου.

‘Η Ἑλλὰς ὑπέγραψεν μὲ τὴν ἐπιφύλαξιν τῆς κυρώσεως ὑπὸ τῆς Βουλῆς. Σημειώτεον, δτι οἱ Γιουγκούσλαβοι ἀντιπρόσωποι ὑπέγραψαν ἀγενοὶσθητοτε ἐπιφύλαξιν καὶ ἀνέλαθον οἰκονομικὴν ἐπιβάρυνσιν πολὺ ἀγωτέραν τῆς ‘Ελλάδος καὶ τῆς ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ κλπ. τῆς χώρας των προβλεπομένης (βλ. κατωτέρω πίνακα).

‘Ιδρυθεότος τοῦ Συμβουλίου καὶ κατόπιν ἐπαρκῶν δριστικῶν κυρώσεων ὑπὸ τῶν μετεχόντων κρατῶν, συγῆλθε τοῦτο εἰς πρώτην σύγοδον τὸν Μάιον τοῦ 1952

(Παρίσιοι) και εις δευτέραν σύνοδον τὸν Ἱούνιον τοῦ 1952 (Κοπενχάγη). Συγκρο-
τηθὲν εἰς σώμα ἔξελεξεν α) πρόεδρον τὸν Ἐλευθέριον καθηγητὴν Scherrer, δ) ἀντι-
προέδρους τὸν γερμανὸν καθηγητὴν (δραδ. Νόμπελ) Heisenberg καὶ τὸν πρόε-
δρον τῆς Γαλλικῆς Ἐπιτροπῆς Ἀτομικῆς Ἐνεργείας καθηγητὴν Perrin, γ) γεν.
γραμματέα τὸν ἵταλὸν καθηγητὴν Amaldi καὶ δ) τέσσαρας ἀρχηγοὺς ὄμάδων ἐργα-
σίας τοὺς κάτωθι:

1) Τὸν δανὸν καθηγητὴν (βραβεῖον Νόμπελ) Bohr διὰ τὴν ὄμάδα τῆς θεω-
ρητικῆς ἐρεύνης καὶ τῆς Ἐπιστημονικῆς συνεργασίας μεταξὺ τῶν ἐπιστημόνων καὶ
τῶν Ἐργαστηρίων Φυσικῆς δλων τῶν μετεχόντων τοῦ Συμβουλίου κρατῶν. Εἰς
τὴν ὄμάδαν αὐτήν, καὶ διὰ τὸ διάστημα τοῦ πρώτου σταδίου ἐργασιῶν τοῦ Συμβου-
λίου (Μάιος 1952—Σεπτέμβριος 1953), ἐδόθη πίστωσις 35 000 Δολ. Πρῶτον ἔημα
τῆς ὑπῆρξεν ἡ ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου ἀνατεθεῖσα εἰς τὸν Μπόρ δργάνωσις τῆς Συν-
διασκέψεως τῆς Κοπεγχάγης. Σκοπὸς αὐτῆς ἦτο κνὰ προκληθοῦν ἐπαφαὶ μεταξὺ¹
τῶν εὑρωπαίων πυρηνικῶν φυσικῶν καὶ εἰδικώτερον ἀπὸ δμιλίας, ἀνακοινώσεις
καὶ συζητήσεις ἐπὶ τῶν φλεγόντων ζητημάτων τῆς πυρηνικῆς φυσικῆς νὰ προκύ-
ψουν ὡφέλιμα συμπεράσματα διὰ τὴν πληρεστέραν κατατόπισιν τῶν μελῶν τοῦ
Συμβουλίου». Τὰ συμπεράσματα αὐτὰ συνάψισεν ἐγώπιον τοῦ Συμβουλίου δ ἀντι-
προέδρος τοῦ Χάιζενμπεργκ.

2) Τὸν δλλανδὸν καθηγητὴν Bakker διὰ τὴν ὄμάδα—φυσικῶν καὶ μηχα-
νικῶν—μελέτης καὶ σχεδίων ἐνὸς κυκλικοῦ ἐπιταχυντοῦ πρωτογίων ἐνεργείας 600
ἔκατομ. ἡλεκτρονικῶν δόλτ. Πίστωσις 55 000 Δολ.

3) Τὸν νορβηγὸν καθηγητὴν Dahl διὰ τὴν ὄμάδα μελέτης καὶ σχεδίων ἐνὸς
γιγαντιαίου ἐπιταχυντοῦ (τύπου cosmotron) ἐνεργείας ἀνω τῶν 10 δισεκατομ.
ἡλεκτρονικῶν δόλτ. Πίστωσις 47 000 Δολ.

4) Τὸν διευθυντὴν τῶν ἐγκαταστάσεων τῆς Γαλλικῆς Ἐπιτροπῆς Ἀτομικῆς ἐνεργείας καθηγητὴν Kowarski διὰ τὴν ὄμάδα μελετῶν καὶ σχεδίων τοῦ ἰδρυθη-
σομένου Ἐργαστηρίου, τοῦ ὅποιου δ τόπος ἀκόμη δὲν ὠρίσθη. Ἡ Ἐλλὰς ἦδη ἐδή-
λωσεν δτὶ δὲν ἡμπορεῖ γὰ θέση σχετικὴν ὑποψήφιότητα καὶ ἀναμένονται εἰς τὴν
γραμματείαν τοῦ Συμβουλίου αὶ ἀπαντήσεις δλων τῶν κρατῶν διὰ γὰ συζητηθῆ
τελικῶς ἡ πλεονεκτικωτέρα θέσις.

5) Τέλος, ὥρισθη τὸ ἀνώτερον πρωσωπικὸν τῶν ὄμάδων καὶ τοῦ Συμβουλίου
καθὼς καὶ ἡ πίστωσις τῆς Γραμματείας εἰς 27 000 Δολ.

Ἡ Ἐλλάς, δυστυχῶς, ἀπουσίασεν παντελῆς ἐκ τῆς πρώτης συνόδου καὶ κατὰ
τὴν δευτέραν παρεχωρήθη θέσις παρατηρητοῦ εἰς τὸν ἐν τῇ συνδιασκέψει ἐκπρόσωπόν
της, ἐφ' ὅσον οἱ ἐπίσημοι ἀντιπρόσωποι καὶ πάλιν ἀπουσίασαν, προφανῶς λόγῳ οἰκο-
νομῶν. Ο πινακᾶς τῆς ἐπομένης σελίδος παρουσιάζει τὰς χρηματικὰς καὶ ἐπιστη-
μονικὰς συμβολὰς τῶν 11 Κρατῶν καὶ εἴναι ἀπαγορευτικὸς διὰ τὴν χώραν μας.

Μὲ τὴν πιθανὴν συμμετοχὴν τῆς Ἄγγλιας (ἥ δοπια ἔθεσεν μίαν τῶν ἐπιτα-
χυντικῶν τῆς διατάξεων εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Συμβουλίου μέχρις δτοι κατασκευασθῆ
ἥ εὑρωπαϊκή) τὰ ποσοστὰ τῶν μελλοντικῶν ἔξδων ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου 1953, θὰ
μειωθοῦν αἰσθητῶς. Ἀκόμη δὲ περισσότερον μὲ τὴν τυχὸν συμμετοχὴν ἀλλων
εὑρωπαϊκῶν χωρῶν δπως, ἡ Πορτογαλία, ἡ Τουρκία, ἡ Αὔστρια καὶ ἡ Φινλανδία,
ἐφ' ὅσον θὰ εἴναι καὶ μέλη τῆς «Οὐδέσκο» ἦτοι τοῦ πνευματικοῦ δργανισμοῦ
τῶν Ἕγωμένων Ἐθνῶν. Τὸ δλον ἐργαστήριον θὰ κοστίσῃ, μὲ τὰς ἐπιταχυντικὰς

Συμμετοχή κατά Χώρας εἰς τὸ ἔργαστηρίον πυρηνικῶν ἐρευνῶν τῆς Εύρωπης

Κράτος	Πρώτη εἰσφορά	Κοπεγχάγη Μέλη Συνδιασκ.	Κοπεγχάγη Μέλη και advisers Συμβουλ.	Ποσοστά Μελλοντικῶν ἑξδων
Γαλλία	73 000 Δολ.	10	4	28 % περίπου
Γερμανία	35 000 >	9	3	21 > »
*Ιταλία	25 000 >	5	2	13 > »
Βέλγιον	20 000 >	3	2	7,5 > »
*Ελβετία	16 000 >	8	3	7,5 > »
Σουηδία	11 000 >	8	4	6 > »
*Ολλανδία	10 000 >	6	2	6 > »
Γιουγκοσλαβία	10 000 >	3	3	4 > »
Δανία	8 000 >	10	4	3,5 > »
Νορβηγία	5 000 >	9	3	3,5 > »
*Έλλας	2 000 >	1	—	ἀγνωστον

του μηχανάς, περίπου 25 έκατομ. Δολ. Ως κτίριον μὲ πρώτην λειτουργοῦσαν τὴν διαταξιν τῶν 600 έκατομ. ἡλεκτρονικῶν έδιπτον, θὰ τελείωσῃ ἐντὸς 4ετίας. Ἡ κατασκευὴ τοῦ κοσμότρου, τοῦ ὅποιου παρόμοιον δὲν ὑφίσταται πουθενά ἀλλὰ οὕτε καὶ προβλέπεται ἐντὸς τῆς προσεχοῦς δεκαετίας γὰ κατασκευασθῇ, θὰ τερματισθῇ ἐντὸς δικαστίας.

Τὴν σύμβασιν τῆς ἑδρύσεως τοῦ ἔργαστηρίου, τὴν ἀνάληψιν τῶν ποσοστῶν ἑξδων κατασκευῆς καὶ συντηρήσεώς του θὰ ὑπογράψουν οἱ ἀρμόδιοι ὑπουργοί τῶν κρατῶν συνεργόμενοι εἰς σύσκεψιν δργανουμένην ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τὸν προσεχῆ Μάιον, πιθανῶς εἰς Παρισίους ἢ Γενεύην. Ἐκτὸς τούτου, δπως προβλέπεται καὶ ἀπὸ τὸν τίτλον τοῦ Συμβουλίου, ὑφίσταται ἡ δυνατότης καὶ ἀλλων τρόπων συνεργασίας ἐπὶ πυρηνικῶν ἐρευνῶν. Ἡ κυριωτέρα είναι, κατὰ τοὺς Δανοὺς καὶ Γιουγκοσλάβους, ἡ ἔνοποιησις καὶ τυποποίησις τῶν μεθόδων ἐρεύνης τῶν διαφόρων ἔργαστηρίων, ἡ ὑποστήριξις ἀποστολῶν μελέτης τῆς κοσμικῆς ἀκτινοβολίας εἰς μεγάλα ὄψη καὶ χαμηλὰ πλάτη κλπ. Χαρακτηριστικὸν είναι δτι ἡ *Ιταλία διαθέτει πρὸς τοῦτο πλοῖα τοῦ στόλου τῆς καὶ ἡ Γαλλία σταθμοὺς ἐν Ἀλγερίῳ κλπ. Κατὰ τοὺς Γιουγκοσλάβους πρέπει γὰ συζητηθοῦν εἰς τὴν προσεχῆ σύνοδον τοῦ Συμβουλίου (*Οκτώβριος 1952, "Αμστερνταμ) αἱ δυνατότητες τῆς εὐρωπαϊκῆς συνεργασίας ἐπὶ νέων πεδίων τῆς πυρηνικῆς ἐρεύνης. π.χ. ραδιεγεργείας δρυκτῶν, ἐφαρμογῶν ισοτόπων, κοσμικῆς ἀκτινοβολίας κτλ. Αὐτὰ ἀποτελοῦν διὰ τὴν χώραν μας βασικὰ σημεῖα ἀμέσου ἐπιστημονικῆς καὶ οἰκονομικῆς ώφελειας, διότι ἡ γεωγραφικὴ τῆς θέσις τῆς καὶ τὰ δρη τῆς ἡμιποροῦν νὰ ἔξυπηρετήσουν διεθνῆ συνεργεία ἐπιστημόνων ἐπιχορηγουμένων ἀπὸ τὸ Συμβούλιον. Πρέπει ως Ἑλληνίδαι τέρρως γὰ ἐξάρω τὴν θερμήν φύλοξεγίαν τῆς δροίας ἔτυχον ἐν Δανίᾳ καὶ τὴν ἐπιμονὴν τοῦ Προεδρείου καὶ τῆς Γραμματείας τοῦ Συμβουλίου γὰ παρίσταται ἡ Ἑλλάς ως ἐνεργὸν μέλος τοῦ Συμβουλίου ἐγὼ ἀσφαλῶς γνωρίζουν δτι ἡ οἰκονομικὴ τῆς συμβολὴν είγαι ἐλαχίστη.

*Εκφράζω ἐπίσης τὴν ἀκραγ ἐκτίμησιν πρὸς τοὺς γιογκοσλάβους ἀντιπροσώπους, οἱ δροίοι, γεώτατοι, ζωηροί, ἐνθουσιώδεις καὶ πλήρεις οἰκονόμικῆς καὶ πολιτικῆς εὐχερείας, ἀποτελοῦν σπουδαιότατα μέλη τοῦ Συμβουλίου. Πράγματι δὲν ἀφήγουν τὴν παραμικρὰ ἀμφιβολίαν δτι ἡ Χώρα τῶν ἐντὸς διλγῶν ἔτῶν θὰ

σταθή—διὰ τὴν πυρηνικήν τουλάχιστον φυσικήν—εἰς ἀριστον ἐπιστημονικὸν ἐπι-
πεδον μὲ πολυμελές φυτώριον. "Ηδη, υπάρχει ἐν Βελιγραδίῳ Ἰγστιτοῦτον Ἐρεύ-
νης τῆς Βλγκ., πολλοὶ φυσικοὶ εὑρίσκονται ὡς ὑπότροφοι του εἰς τὸ ἔξωτερον,
πιστώσεις πρὸς ἕρευναν διατίθενται καὶ ἀριστεῖς πτυχιοῦχοι, μετὰ μικρὰν βασικὴν
στρατιωτικὴν ἐκπαίδευσιν, ἐκτελοῦν τὸ ὑπόλοιπον τῆς θητείας τῶν εἰς ἐργαστήρια
ἕρευνης, συντηρούμενοι οἰκονομικῶς πρὸς τοῦτο. Τουναντίον, εἰς τὴν χώραν μας:

α) Οἱ πτυχιοῦχοι, στρατευόμενοι καὶ ἀπασχολούμενοι ἐπὶ πολλὰ ἔτη, χάνον-
ται τελικῶς διὰ τὴν ἐπιστήμην, διότι οὐδεὶς ἐπιστρέψει μετὰ πολυετῆ στράτευσιν
εἰς τὰ πανεπιστημιακὰ ἐργαστήρια, καὶ μάλιστα ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχει ἡ πιθα-
νότης ἔτει καὶ στοιχειώδους οἰκονομικῆς βοήθειας.

β) Οὐδέποτε εἰς τὴν Ἐλλάδα ἐλήφθη πρόγοια διὰ τὴν οἰκονομικὴν συντή-
ρησιν πτυχιούχων ἐπιθυμούντων νὰ ἐκτελέσουν διδακτορικὰς διατριβάς. Συνήθως
γίνονται διδάκτορες οἱ τακτικοὶ ἢ ἐκτακτοὶ βοηθοὶ ἐργαστηρίων, οἱ ὅποιοι εἰναι
ἡγαγκασμένοι καὶ γὰρ ἐργάζονται ἐπὶ πολλὰς ὥρας εἰς τὰς ἀσκήσεις τῶν φοιτητῶν,
ἐνῷ συγχρόνως ἐπικρέμαται, διὰ τοὺς τακτικοὺς βοηθούς, οἱ κίνδυνος τῆς ἀπολύτεως
τῶν ἀνὴρισμένου, κατὰ τὸν πανεπιστημιακόν μας ὀργανισμόν, χρόνου δὲν
γίνουν διδάκτορες.

γ) Οὐδέποτε ἐνθυμοῦμαι κατὰ τὸ διάστημα τῶν 26 ἑτῶν τῆς πανεπιστημια-
κῆς ὑπηρεσίας μου νὰ ἐγένετο λόγος περὶ εἰδικῆς τιγος πιστώσεως διὰ κάποιαν
ἕρευναν.

δ) Οὐδέποτε συγεστήθη ἐθνικὴ ἐπιτροπὴ ἕρευνῶν ἢ, μεταπολεμικῶς, ἐπι-
τροπὴ ἀτομικῆς ἐνεργείας, ἐνῷ κάθε κράτος διαθέτει σήμερον τοιαύτας ἐπιτροπὰς
αἱ ὅποιαι ἐξυπηρετοῦν τὰς ἐπιστήμας (ἰατρικήν, χημείαν, φυσικήν κτλ.), τὴν
ειομηχανίαν, τὴν γεωργίαν, τὴν ἀεράμυναν κ.λ. Χωρὶς μίαν τοιαύτην ἐπιτροπὴν
δὲν ἦμποροῦμεν νὰ φέρωμεν ἐκ τοῦ ἔξωτεροῦ τὰ ραδιενεργὰ Ιστόπα μὲ τὰς χρη-
σιμωτάτας ἐφαρμογὰς τῶν εἰς τὴν βιομηχανίαν, γεωργίαν κτλ.

Αὐτὴν είναι ἡ ἀφορμὴ τοῦ νὰ θεωρηθῇ διτὶ ἡ Ἐλλὰς «δὲν είναι εἰς θέσιν νὰ
χρησιμοποιήσῃ τὰ Ιστόπα»*.

ε) Οὐδέποτε ὕδρυμά τι, τράπεζα, ἐμπορικὴ ἑταιρία, ειομηχανία κλπ. διενο-
ήθη κάνων νὰ προσφέρῃ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ποσόν τι διεύθετον ἢ ὑποτροφίαν διὰ
μετεκπαίδευσιν. Καὶ δμως εἰς δλας τὰ χώρας χορηγούνται μεγάλα ποσά διὰ τὴν
ἐπιστήμην, ἀκόμη καὶ διὰ διου κατοικία προσφέρονται εἰς ἐξέχοντας ἐπιστήμονας,
ἀκριβὰ ἐπιστημονικὰ ὅργανα ἀγοράζονται καὶ τὰ ἐργαστήρια πλουτίζονται. Διὰ
τὴν παρακολούθησιν τῆς Σχολῆς τῶν Ιστόπων ἐν τῷ βρετανικῷ ἐργοστασίῳ
τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας, κατέβαλεν ὁ ὑποφαινόμενος ἐξ ίδιων του τὰ ἔξοδα. Μὲ
μόνην τὴν ἐπιστημονικὴν φιλοδοξίαν ἀνήλθον ίδια τῶν δαπάνης οἱ συγάδελφοι ι.κ.
Σιαπκαρᾶς καὶ Χαραλάμπους εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Ὀλύμπου διὰ τὴν τοποθέτησιν
εἰδικῶν φωτογραφικῶν πλακών πρὸς μελέτην τῶν κοσμικῶν ἀκτίγων. Φυσικὰ δευ-
τέρων ἀνάβασιν δὲν πρόκειται νὰ ἐκτελέσουν καὶ αἱ φωτογραφικαὶ πλάκες, ἀλλας
μὲν ἡχρηστεύθησαν ἐν τῷ φυγείῳ τοῦ ἐργαστηρίου ἀλλαὶ δὲ περιμένουν ἔνα νεα-
ρόν πτυχιοῦχον μὲ ζῆλον καὶ κάποιαν οἰκονομικὴν βοήθειαν, καθὼς καὶ ἔνα διό-
φθαλμον μικροσκόπιον, διὰ γὰρ ἀξιοποιηθούν. Καὶ δμως μὲ δλίγα χρήματα θὰ μας

(*) Βλ. ἔφημ. «Καθημερινή» τῆς 25/4/52.

ἥτο δυνατὸν νὰ δργανώσωμεν συνεργειῶν ἀναβάσεων καὶ μετρήσεων ὁπότε, μὲ δά-
σιν αὐτό, θὰ ἡλπίζαμεν εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Συμβουλίου πρὸς ἐπέκτασίν του.
Μία δράς συνεργατῶν αδεξάνεται καὶ ἔξελισσεται ἐνῷ ἔνας καὶ μόνος σημαίνει,
πράγματι, κανένας.

Σήμερον προσφέρεται εἰς τὴν Ἑλλάδα η εὐκαιρία γὰρ ἀποκτήση, ἐν τῷ
πλαισιῷ τῶν νέων ροπῶν τῆς εὐρωπαϊκῆς συνεργασίας, στεγάσ σχέσεις πρὸς ἄλλα
κράτη, νὰ ἀναμειχθῇ εἰς κοινὸν χωνευτήριον καὶ νὰ ἀναπτύξῃ ἀξιόλογον ἐπιστη-
μονικὸν κίνησιν. Τοιουτοτρόπως δὲν θὰ ἐπαναπαύμεθα εἰς τὴν γοητείαν τοῦ ἐνό-
ματος Ἑλλάς καὶ τὸν ρομαντισμὸν τῶν εὐρωπαίων ἐπιστημόνων ἀλλὰ εἰς τὴν
ἀξίαν τῶν Ἑλλήνων ὡς ἐνεργῶν παραγόντων τῆς ἐπιστημονικῆς κινήσεως τοῦ Συμ-
βουλίου. Οὕτε εἶναι χρήσιμον νὰ ἀποτανθῇ κανεὶς εἰς ἐπιστήμονας Ἑλληνας τοῦ
ἔξωτερικοῦ, τινὲς τῶν ὅποιων οὕτε τὴν ἐλληνικὴν ἐπαρκῶς γνωρίζουν.

Πρὸς ἔνδειξιν μιᾶς ζωηρᾶς ἐλληνικῆς ἐπιστημονικῆς κινήσεως, ἀνταποκρι-
νομένης εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ Συμβουλίου, πρέπει, κατὰ τὴν γνώμην μας:

1) Νὰ ἐγκριθῇ δριστικῶς ἐκ τῶν προτέρων η ἀποστολὴ διὰ πᾶσαν συν-
εδριαν τῶν δύο ἐλλήνων ἀντιπροσώπων (delegués), τοινιζομένου δτι, δι' ἐθνικοὺς
λόγους, εἶναι ἀπαραίτητος η ἀντιπροσώπευσις τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
καὶ ἔνδει ἡ δύο εἰδικῶν συνεργατῶν (Advisers) διὰ τὴν ἐνδεχομένην πρὸ τῶν συν-
εδριῶν τοῦ Συμβουλίου σύγκλησιν ἐπιστημονικῆς συνδιασκέψεως, καὶ νὰ καθορι-
σθῇ η πηγὴ τῶν πόρων διὰ τὰ ἐν λόγῳ ταξίδια. Νὰ ἀντιμετωπισθῇ η δαπάνη αὗτη
μὲ δλον τὸν σεβασμὸν τοῦ κράτους πρὸς τοὺς ἐπιστήμονάς του, οἱ δοποῖοι δὲν πρέπει
νὰ χάνουν πολύτιμον χρόνον εἰς διαβήματα ἀπὸ ὑπηρεσίας εἰς ὑπηρεσίαν ὡς ἐάν
ἐπρόκειτο περὶ προσωπικῆς ἔξυπηρετήσεως.

2) Νὰ ἰδρυθῇ Ἐθνικὴ Ἐπιτροπὴ ἐρευνῶν εἰς τὴν ὅποιαν γὰρ ἀνατεθῇ, μεταξὺ
ἄλλων, καὶ η προεργασία, η τοπική, η Ἑλληνική, ἐπὶ τῶν σκοπῶν τοῦ Συμβου-
λίου. Δὲν πρέπει νὰ εὑρεθῶμεν ἀνέτοιμοι ἀλλὰ νὰ ἔχωμεν προπαρασκευάσει τὸ ἔδα-
φος καὶ νὰ δημιουργήσωμεν τὸ φυτώριον τῶν νέων ποὺ θὰ κληθοῦν νὰ ἐπανδρώ-
σουν τὸ ἐλληνικὸν τμῆμα τοῦ ἐργαστηρίου. "Αν δὲν γίνη αὐτό, κάποιο ἀλλο κρά-
τος θὰ ἐπωφεληθῇ εἰς δάρος μας, καὶ πολὺ δικαιώς, διότι μὲ ἔνα η δύο μόνον δὲν
προβάλλεται ἀπαίτησίς τις.

3) Γενικῶς θεωροῦμεν σκόπιμον, τῇ αἰτήσει τῶν Ἐργαστημάτων Φυσικῆς καὶ
ἀντιπροσώπων τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ Συμβούλιον, γὰρ ἀποσπῶνται διὰ τὸ ὑπόλοιπον
τῆς θητείας των (μετὰ τὴν δασικὴν ἐκπαίδευσιν), συντηρούμενοι μὲ τὸν μισθὸν τοῦ
ἀνθυπολοχαγοῦ η σημαίοφόρου, 3 η 4 πτυχιοῦχοι φυσικοί, δι' ἐρεύνας η μελέτας
ἐν Ἑλλάδι η ἐν τῷ ἔξωτερικῷ. Παντοῦ αἱ ἔνοπλοι δυνάμεις διαθέτουν προσωπικὸν
δι' ἐρεύνας ἔθνικῆς σημασίας, ωφελίμους ἐν μέρει καὶ δι' αὐτάς ταύτας. "Ἐχομεν
τὴν γνώμην δτι ὑπάρχουν πτυχιοῦχοι οἱ δοποῖοι θὰ προεκάλουν ἀρίστην ἐντύπωσιν
εἰς τὸ ἔξωτερικόν.

"Αλλα τινὰ προταθέντα μέτρα ἐνεκρίθησαν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Πάντως
εἶναι ἔξαιρετικὴ εὐκαιρία, διὰ τὴν ἐλληνικὴν ἐπιστήμην, η συμμετοχὴ τῆς χώρας μας
εἰς τὸ «Πανευρωπαϊκὸν Ἐργαστηρίον Πυρηνῶν Ἐρευνῶν», δοθέντος μάλιστα
δτι η οικονομικὴ ἐπιβάρυνσις τοῦ ἐλληνικοῦ κράτους διὰ τὴν τοιαύτην συμμετοχὴν
εἶναι ἐντελῶς ἀσήμιαντος καὶ οἵοντι συμβολική.